Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут інженерії, виробництва та будівництва
Кафедра архітектури та дизайну

РОБОЧА ПРОГРАМА
Рисунок і живопис

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Савченко О.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 31 » серпня 2026 р.

Розробник (-и): Красний Едуард Костянтинович, старший викладач _____
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри архітектури та дизайну
(назва кафедри)

Протокол від « 31 » серпня 2026 р. №11

Узгоджено з гарантом освітньої програми: _____ Шабардіна Ю.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

---

1. **Загальна інформація про дисципліну.**

Тип дисципліни	*Обов'язкова дисципліна професійного циклу ОК-13*
Мова викладання	українська.
Рік навчання та семестр	2026/2027 н.р. 1 курс, 1-2 семестр, 2 курс, 3 семестр Освітньо-професійна програма першого бакалаврського рівня - **Дизайн середовища**
Викладач (-і)	Красний Едуард Крстянтинович, ст. викладач кафедри архітектури та дизайну
Профайл викладача (-ів)	https://kpcb.stu.cn.ua/krasnyj-eduard-kostyantynovych/
Контакти викладача	e-mail - edredddt2017@stu.cn.ua edredddt2017@stu.cn.uahttps://www.youtube.com/channel/UCmyPGa9P7_EVFnW74Hv2Y6Q

2. Анотація курсу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Рисунок та живопис» є формування у студентів закономірностей конструктивної і тонової побудови реалістичної форми, її пропорцій, конструктивних, об'ємних, матеріальних і просторових якостей. Знання перспективи, законів побудови світлотіні, законів живопису служить загальнотеоретичною основою курсу. Основним завданням вивчення дисципліни є опанування основами академічного рисунку, основами кольорознавства, техніки і технології живопису.

Велике значення у структурі програми надається самостійній роботі і контролю її ефективності для індивідуального саморозвитку, набуттю необхідних вмінь та навичок. Домашні роботи передбачають виконання графічних та живописних творів в індивідуальному стилі з використанням знань, вмінь та навиків, набутих в аудиторних завданнях. Великий акцент ставиться на креативність виконання домашніх робіт, що є вагомим внеском для розвитку та формування успішного спеціаліста цієї галузі.

Реалізація основного завдання передбачає:

ознайомлення з теорією за змістовими модулями та практичне підтвердження одержаних знань і вмінь у вигляді виконання самостійних художніх робіт в різних техніках.

Посилання на дисципліну в Moodle https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=8727

3. Мета та цілі курсу.

Метою вивчення дисципліни «Рисунок та живопис» є формування системи базових знань та вмінь для самостійного виконання академічних натюрмортів та інших об'єктів з натури згідно з навчальним планом. Опанування навичок рисунку та живопису для поглиблення можливостей кола діяльності майбутніх дизайнерів. Створення практичного фундаменту аналізування та виконання за допомогою академічного рисунку та живопису, архітектонічної форми предмету, що допомагає займатись формоутворенням та створювати художній образ при розробці дизайн-проєктів.

Основи рисунку.

Основні завдання рисунку в навчальному процесі:

вивчення закономірностей побудови тривимірного простору на площині аркуша; придбання навичок роботи олівцем та іншими графічними матеріалами;

формування навичок зображення оточуючого середовища графічними засобами; знайомство з прийомами рисунка з натури і основами образотворчої грамоти;

вивчення законів та засобів лінійної та повітряної перспективи як засобу передачі глибини простору;

знайомство з елементами світлотіні та поняттями про тонові та світлотіньові відношення;

вивчення правил компоновки зображення у форматі, конструктивного і просторового аналізу форм зображуваної групи предметів, прийомів передачі об'єму тоном з використанням лінії, плями, штриха;

знайомство з пластичною анатомією;

ознайомлення з принципами аналізу архітектурно-конструктивних рішень цивільних будівель;

навчити виконувати рисунок архітектурних споруд та їх елементів в різних ракурсах; навчити створювати засобами рисунку вигляд фасаду та інтер'єру;

навчити виконувати скетчі з натури архітектурних будівель, деталей, фрагментів фасадів та інтер'єрів, елементів пейзажу прибудинкових територій;

поглиблене вивчення основ академічного рисунку відбувається в І семестрі і стає основою для вивчення 2 модулю.

Основи живопису.

Основні завдання живопису в навчальному процесі:

надати знання теоретичних основ живопису та кольорознавства, особливостей різних живописних прийомів та технік;

ознайомлення із технологічними особливостями живописних матеріалів;

набуття практичних навичок роботи живописними матеріалами із застосуванням різних технік;
вивчення правил та засобів передавання об'єму в живописі;
вивчення правил та засобів використання повітряної перспективи в живописі для передачі глибини простору;
ознайомлення з принципами аналізу архітектурно-конструктивних рішень цивільних будівель;
навчити виконувати рисунок архітектурних споруд та їх елементів в різних ракурсах; навчити створювати засобами рисунку та живопису вигляд фасаду та інтер'єру;
навчити виконувати скетчі з натури архітектурних будівель, деталей, фрагментів фасадів та інтер'єрів, елементів пейзажу прибудинкових територій;
Основна форма полягає у виконанні практичних робіт з натури у вигляді навчальних натюрмортів для розвитку колористичних навичок. В основі викладання дисципліни є поетапна робота від простого до складного, усвідомлення матеріалу через показ репродукцій картин відомих майстрів та живописних майстер-класів.

Зображення людини засобами рисунку та живопису.

Основні завдання:
вивчити конструктивну та пластичну побудову голови та тіла людини, пропорції людини;
вивчити основні принципи та закономірності в малюванні людини;
вивчити живописні прийоми та засоби в малюванні людини;
навчити малювати портрет та фігуру людини з натури;
набуття практичних навичок роботи живописними матеріалами із застосуванням різних технік;
вивчення правил та засобів передавання об'єму в малюванні людини графічними та живописними засобами;
навчити передавати схожість;
навчити виконувати замальовки, скетчі та живописні етюди, в яких зображується людина;
Основна форма полягає у виконанні графічних та живописних робіт з натури у вигляді навчальних постановок черепу, гіпсових фрагментів обличчя та голів, античних скульптур.

4. Результати навчання.

Програмні результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою:
ПРН1 Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях.
ПРН7 Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проєктних вирішень.
ПРН9 Створювати об'єкти дизайну засобами проєктно-графічного моделювання.
ПРН11 Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.
ПРН18 Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.
ЗВО, які засвоїли запланований курс, повинні уміти:
виконувати конструктивний рисунок об'ємних предметів та об'єктів; компонувати рисунок;
передавати об'єм графічними та живописними засобами; використовувати різні графічні та живописні техніки;
передавати глибину та простір у рисунку за допомогою перспективи;
створювати скетчі архітектурних споруд та навколишнього середовища, фасадів та інтер'єрів, їх елементів;
створювати рисунки, живописні роботи, скетчі та замальовки людини;
розробляти архітектурно-конструктивне рішення об'єкта дизайну.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК6 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові, предметні) (СК)

СК3 Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну.

СК6 Здатність застосовувати у проєктно-художній діяльності спеціальні техніки та технології роботи у відповідних матеріалах для створення об’єктів дизайну середовища.
СК8 Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об’єкта.
СК9 Здатність зображувати об’єкти навколишнього середовища і постаті людини засобами пластичної анатомії, спеціального рисунка та живопису.

5. Пререквізити.
Передумовою вивчення дисципліни «Рисунок та живопис» є певний обсяг знань з основ образотворчого мистецтва.

6. Обсяг курсу. Зазначте загальну кількість кредитів, кількість занять та годин самостійної роботи.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	62
Лабораторні заняття	58
Самостійна робота	240
Індивідуальне завдання – графічні роботи (1-3 семестр)	
Всього кредитів	12

7. Тематика курсу.
Рисунок.
Лекції
1. Основи рисунку. Історія розвитку рисунку. (2 год.)
2. Перспектива в рисунку (4 год.)
3. Композиція. Засоби композиції, закони та прийоми композиції. Округлі форми предметів. Поняття «еліпс». (4 год.)
4. Засоби рисунку. Об’єм в рисунку. Штриховка. Техніка штрихування. (2 год.)
5. Малювання складних форм. Доричний ордер. Об’ємні та рельєфні архітектурні деталі (4 год.)
6. Пластична анатомія голови людини. (4 год.)

Лабораторні роботи
1. Малюнок куба (2 год.)
2. Малюнок циліндра (2 год.)
3. Малюнок кулі (4 год.)
4. Постановка з трьох предметів гіпсових тіл (4 год.)
5. Малюнок доричного ордера (4 год.)
6. Малюнок голови Гудрона «Екорше» (4 год.)

Самостійна робота - ведення скетч альбому для замальовок з натури різними графічними матеріалами.

Живопис.
Лекції
1. Теоретичні основи живопису. Види технік та матеріалів живопису. Різниця між ними. (4 год.)
2. Основи кольорознавства. Об’єм та перспектива в живописі. (4 год.)
3. Прийоми живопису в різних техніках. Акварель: прийоми лесування в живописі, прийоми живопису аля -прима. Гуаш: прийоми корпусного живопису, значення білого в гуаші. Акрил: синтез різних прийомів живопису. (4 год.)
4. Сучасні тенденції в живописі. Поняття пленеру та живописного скетчінгу. Роль живопису в архітектурі. Монументальний живопис. (4 год.)

Лабораторні роботи

1. Живописний етюд з натури. Простий натюрморт. Гуаш. (2 год.)
2. Живописний етюд з натури. Постановка натюрморту з трьох предметів. Акварель. Техніка лесування. (4 год.)
3. Живописний етюд з натури. Натюрморт. Акварель. Техніка «аля-прима». (4 год.)
4. Живописний етюд «Фрагмент архітектурного середовища». Змішана техніка: акварель, гуаш, маркери. (4 год.)

Зображення людини засобами рисунку та живопису.

Лекції

1. Побудова та структура черепу людини. (2 год.)
2. Пропорції обличчя та голови людини. (4 год.)
3. Скелет людини. Структура та пропорції. (4 год.)
4. М'язова структура людини. (4 год.)
5. Особливості живопису в портреті. Колір тіла. (4 год.)
6. Зображення людини живописними засобами. (4 год.)
7. Зображення людини в середовищі. (4 год.)

Лабораторні роботи

1. Рисунок черепа. (4 год.)
2. Рисунок гіпсової голови Венери (4 год.)
3. Рисунок фігури людини (4 год.)
4. Живописний етюд обличчя людини. (4 год.)
5. Живописний етюд фігури людини. (4 год.)
6. Живописний етюд фігури людини в середовищі. (4 год.)

Самостійна робота

Ведення скетч альбому для замальовок з натури різними живописними матеріалами.

8. Система оцінювання та вимоги (Бажано з прив'язкою до мети курсу. Кожен результат навчання повинен оцінюватися окремо).

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання курсу відбувається за 100-бальною системою. Залік у вигляді залікової аудиторної роботи складає 40 балів, робота під час семестру складає 60 балів, з них: виконання графічних та живописних робіт на заняттях – 40 балів, виконання самостійних індивідуальних робіт – 20. Додаткові бали можна отримати за якісне самостійне виконання скетчів.
Лабораторні роботи	Графічні та живописні завдання виконуються на аркушах А3. Склад завдань і особливості оформлення прописано у методичних вказівках до виконання графічної роботи, які розміщено на сторінці дисципліни у Moodle. Зміна умов завдання не допускається. Графічні та живописні роботи виконуються певними художніми матеріалами, які зазначені в умовах завдання. Кількість балів: за акуратність і правильність 30 балів, за дотримання дедлайнів 10 балів. Самостійні індивідуальні роботи виконуються на аркушах А3. Склад завдань і особливості оформлення прописано у методичних вказівках до виконання графічної роботи, які розміщено на сторінці дисципліни у Moodle. Зміна умов завдання не допускається. Роботи виконуються певними художніми матеріалами, які зазначені в умовах завдання. Кількість балів: за акуратність і правильність 15 балів, за дотримання дедлайнів 5 балів.

Умови допуску до підсумкового контролю	Умова допуску до заліку та іспиту – успішне виконання лабораторних графічних і живописних робіт та самостійних замальовок, скетчів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1. Рисунок геометричних тіл. Перспектива.		**30**
1	Основи рисунку. Історія розвитку рисунку.	10
2	Перспектива в рисунку	10
3	Композиція. Засоби композиції, закони та прийоми композиції. Округлі форми предметів. Поняття «еліпс».	10
Змістовий модуль 2. Рисунок складних форм. Об'єм в графіці.		**30**
1	Засоби рисунку. Об'єм в рисунку. Штриховка. Техніка штрихування.	10
2	Малювання складних форм. Доричний ордер. Об'ємні та рельєфні архітектурні деталі	10
3	Пластична анатомія голови людини	10
Усього поточний і проміжний модульний контроль		**60**
Семестровий контроль (Диференційований залік)		**40**
Разом		**0…100**

Змістовий модуль 3 .Основи живопису. Техніки та матеріали. Кольорознавство.		**30**
1	Теоретичні основи живопису. Види технік та матеріалів живопису. Різниця між ними.	15
2	Основи кольорознавства. Об'єм та перспектива в живописі.	15
Змістовий модуль 4. Засоби та прийоми живопису		**30**
1	Прийоми живопису в різних техніках. Акварель: прийоми лесування в живописі, прийоми живопису аля -прима. Гуаш: прийоми корпусного живопису, значення білого в гуаші. Акрил: синтез різних прийомів живопису	15
2	Сучасні тенденції в живописі. Поняття пленеру та живописного скетчінгу. Роль живопису в архітектурі. Монументальний живопис.	15
Усього поточний і проміжний модульний контроль		**60**
Семестровий контроль (Диференційований залік)		**40**
Разом		**0…100**
Змістовий модуль 5. Рисунок та пластична анатомія людини		**30**
1	Побудова та структура черепу людини.	5
2	Пропорції обличчя та голови людини.	5
3	Скелет людини. Структура та пропорції.	10
4	М'язова структура людини.	10

Змістовний модуль 6. Зображення людини живописними засобами.		**30**
1	Особливості живопису в портреті. Колір тіла.	10
2	Живописний етюд фігури людини.	10
3	Живописний етюд фігури людини в середовищі.	10
Усього поточний і проміжний модульний контроль		**60**
Семестровий контроль (Екзамен)		**40**
Разом		**0…100**

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	**Оцінка ECTS**	**Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)**	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	**A** (*відмінно*)	відмінно	зараховано
82-89	**B** (*дуже добре*)	добре	
75-81	**C** (*добре*)		
66-74	**D** (*задовільно*)	задовільно	
60-65	**E** (*достатньо*)		
0-59	**FX** (*незадовільно*)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

Критерії оцінювання

Сума балів	**Оцінка ECTS**	**Оцінка за національною шкалою**	**Визначення**
90-100	**A**	**Відмінно**	Рисунки виконані бездоганно як в цілому, так і з точки зору графічного та живописного виконання окремих його елементів та деталей: точне, безпомилкове розташування усього зображення та його елементів в аркуші паперу; визначено та передано рух зображеного об’єкту та його розташування відносно інших предметів автора; вірне зображення пропорційних співвідношень одного об’єкту до іншого, окремих деталей до цілого; точна передача конструкції об’єкту зображення, переконлива передача форми об’єктів засобами лінійної та повітряної перспективи, використанням законів світлотіні, тону і тональних співвідношень; висока технічна майстерність,

			професіоналізм. Це найвищий рівень виконання навчального (академічного) завдання: при виконанні усіх перелічених вимог рисунки виглядають дуже майстерними, естетичними, відчувається певна натхненність при виконанні завдання. Безпомилкове виконання базових вимог.
82-90	**B**	**Добре**	Рисунки виконані добре як з точки зору загального естетичного сприяння, так і з точки зору графічного, живописного виконання: добре розташування зображення на аркуші паперу; непогано передано рух зображеного об'єкту та його розташування відносно інших предметів; добре передано пропорційне співвідношення одного об'єкту до одного, окремих деталей до цілого; проаналізовано конструкцію об'єкту засобами лінійної та повітряної перспективи; непогане використання графічного (живописного) матеріалу, висока технічна майстерність, помітні добрі навички у передачі зображення. Добре виконані рисунки, але допущено 1-2 незначні помилки в композиційному, пропорційному або тональному рішенні постановки. Завдання виконані добре з точки зору базових вимог академічної школи
75-81	**C**	**Добре**	Рисунки виконані добре як з точки зору загального естетичного сприяння, так і з точки зору графічного та живописного виконання: добре розташування на аркуші паперу; непогано передано рух зображеного об'єкту та його розташування відносно інших предметів; добре передано пропорційне співвідношення одного об'єкту до одного, окремих деталей до цілого; проаналізовано конструкцію об'єкту засобами лінійної та повітряної перспективи; помітні добрі навички у передачі зображення, але недосконале використання графічного (живописного) матеріалу і завершення рисунку. Добре виконані рисунки, але є недосконале виконання елементів, допущено 3-4 помилки в композиційному, пропорційному або тональному рішенні постановки. Завдання виконано добре з точки зору базових вимог академічної школи.
66-74	**D**	**Задовільно**	Рисунки виконані достатньо задовільно з точки зору графічного та живописного виконання окремих його елементів і деталей: непогане використання графічного та живописного матеріалу, технічна майстерність, помітні добрі навички у передачі зображення. непогане розташування усього зображення в аркуші паперу; невиразно визначено і передано рух зображеного об'єкту; не зовсім точне зображення пропорційних співвідношень; присутні помилки у передачі форми об'єктів; Рисунки виконані задовільно, допущено 5-6 помилок в композиційному, пропорційному або тональному рішенні постановки. Завдання виконані задовільно з точки зору базових вимог академічної школи

60-65	**E**	**Задовільно**	Рисунки виконані задовільно з точки зору графічного та живописного виконання окремих його елементів і деталей: задовільне використання графічного та живописного матеріалу, технічна майстерність, помітні достатні навички у передачі зображення. погане розташування усього зображення в аркуші паперу; невиразно визначено і передано рух зображеного об'єкту; не зовсім точне зображення пропорційних співвідношень; присутні помилки у передачі форми об'єктів; Рисунки виконані задовільно, допущено 7-8 помилок в композиційному, пропорційному або тональному рішенні постановки. Завдання виконані задовільно з точки зору базових вимог академічної школи
0-59	**FX**	**Незадовільно**	Рисунки виконані незадовільно з точки зору графічного та живописного виконання: суттєві недоліки у розташуванні усього зображення в аркуші паперу; погано передано рух зображеного об'єкту; є суттєві помилки у зображенні пропорційних співвідношень; недосконала передача конструкції об'єкту зображення; слабка технічна майстерність Рисунки виконані незадовільно, стадія рисунків не завершена.

9. Обладнання та програмне забезпечення/

Графічні та живописні матеріали. Інструменти для малювання. Відеоматеріали.

10. Політики курсу.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані лабораторні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (40), він не допускається до складання диференційованого заліку та екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ "Чернігівська політехніка"».

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні лабораторних, контрольних та графічних робіт (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»). Копіювання графічних робіт під час проміжного та підсумкового контролів, виконання графічних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Політика дедлайнів

Невиконання дедлайнів з неповажної причини тягне за собою штрафні санкції у вигляді зменшення сумарної кількості балів за лабораторні роботи. Останній строк здачі лабораторних та самостійних робіт – на заліковому тижні. У випадку пропусків занять і недотримання дедлайнів без поважної причини оцінка за дисципліну не може перевищувати оцінку «задовільно» за національною шкалою. Якщо оцінка заліку та іспиту є незадовільною, то перескладання відбувається за встановленим порядком згідно з графіком ліквідації заборгованостей.

Політика користування ноутбуками / смартфонами.

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та лабораторних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю.

Політика використання технологій штучного інтелекту.

У межах освітнього компонента допускається використання технологій штучного інтелекту (ШІ) як допоміжного інструменту для пошуку та опрацювання інформації, аналізу художніх і графічних прикладів, формування творчих ідей та підготовки до виконання практичних завдань.

Водночас використання ШІ не повинно замінювати самостійну навчальну та графічну діяльність здобувача освіти. Практичні роботи, рисунки, начерки, замальовки, композиційні та інші графічні завдання мають виконуватися здобувачем освіти самостійно відповідно до поставленого завдання.

Не допускається подання згенерованого ШІ зображення як власної графічної роботи, якщо завдання передбачає формування та демонстрацію особистих практичних навичок рисунку. У разі використання ШІ під час підготовки роботи здобувач освіти за потреби має бути готовим пояснити характер його використання та продемонструвати власний процес виконання завдання.

Використання матеріалів, створених за допомогою ШІ, не звільняє здобувача освіти від відповідальності за їх зміст, достовірність, академічну доброчесність та відповідність вимогам завдання.

Відвідування пар є обов'язковим. Обов'язково відвідувати лабораторні заняття та/або консультації для звітування з процесу роботи над лабораторними роботами у відповідні строки. Під час карантину та дистанційного навчання пари проходять за розкладом у програмі Microsoft Teams за посиланням у синхронізованому розкладі на сайті НУ «Чернігівська політехніка».

У випадку академічної мобільності перезарахування кредитів здійснюється на підставі Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету «Чернігівська політехніка» (https://stu.cn.ua/wp-content/uploads/2021/04/polozhennya-pro-akademichnu-mobilnist-uchasnykiv-osvitnogo-proczesu.pdf).

Зв'язок з викладачем (невідкладні запитання та відповіді на них) через групу в WhatsApp з 9.00 до 21.00, на запитання,надіслані в інший час, не відповідаю.

Для здобувачів з особливими потребами кожний випадок розглядається індивідуально, необхідно повідомити викладача на початку вивчення курсу.

11. Рекомендована література.

1. Белянський О.М., Осипова Т.Г. Рисунок і перспектива. Теорія та практика короткочасного рисунка: навч. посіб. для студ. спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», спеціалізації «Образотворче мистецтво». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2019. 138 с. https://www.tkfk.te.ua/wp-content/uploads/2025/03/Rysunok_i_perspektyva_2019.pdf
2. Крюкова А. О. Теоретично-наукові положення академічного рисунка у працях М. Лі. Scientific journal «ΛΌГОΣ. The art of scientific mind». 2019. № 2. С. 7–10. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/26478
3. Дивак В.І., Покотило К.М., Король В.П. Симфонія барв. Малюнки Олександра Боровікова: навчальний посібник / В.І. Дивак, К.М. Покотило, В.П. Король. К. 2021.
4. Чирва О. Ч., Сімонова А. В., Лобко-Зампасі М., Вінтаєв Д.Ю., Сосницький Ю.О., Манохін В. П., Мирончик П. В. Живопис : навч. Посібник. Харків. 2021. 149 с. http://eprints.kname.edu.ua/61347/1/2021_%D0%9F%D0%95%D0%A7_7%D0%9D_%D0%96%D0%98%D0%92%D0%9E%D0%9F%D0%98%D0%A1.pdf
5. Галькун Т. Д., Панфілова О. Г. Живопис натюрморту аквареллю: методичні вказівки. Кременець: ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка. 2022. 28 с.

https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20692
6. Лоханько В. Е. Художні матеріали і техніка живопису. Харків: Фоліо, 2019.
7. Прокопович Т. А. Основи кольорознавства : навч. посіб. Друге видання, доповнене, перероблене. Луцьк, 2022. https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20686